

White gegn Svíþjóð

Dómur frá 19. september 2006

Mál nr. 42435/02

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Ærumeiðingar. Skylda til að vernda mannorð og æru. Fjölmíðlar.

1. Málsatvik

Kærandi, Anthony White, er breskur ríkisborgari og búsettur í Mósambík. Hinn 29. og 30. september og 1. október 1996 birtu dagblöðin Expressen og Aftonbladet í Svíþjóð greinar um kæranda, þar sem bornar voru á hann ýmsar sakir, þar á meðal morðið á Olof Palme, forsætisráðherra Svíþjóðar. Í tengslum við þá umfjöllun birtust viðtöl við menn sem töldu kæranda saklausan af þeim glæpum sem hann var sakaður um. Hinn 1. október birti Expressen viðtal við kæranda, þar sem hann neitaði öllum ásökunum. 23. september 1998 höfðaði kærandi meiðyrðamál á hendur ritstjórum blaðanna. Kviðdómur í málinu taldi að í sex tilvikum af 142 sem voru til skoðunar hefði verið um meiðyrði að ræða. Þessi textabrot lýstu kæranda sem manni sem hikaði ekki við að drepa, hann væri í tengslum við mafiuna, stundaði umfangsmikið smygl og veiðipjófnað og loks að hann hefði myrt Palme. Ritstjórnarnir voru þó sýknaðir, m.a. með hliðsjón af því að þeir hefðu haft ástæðu til að ætla að þessar upplýsingar væru allar réttar. Áfrýjunardómstóll í Svíþjóð staðfesti þessa niðurstöðu, m.a. með þeim rökum að blaðamennirnir hefðu kannað sannleiksgildi upplýsinganna eftir bestu getu. Hæstiréttur Svíþjóðar synjaði kæranda um áfrýjunarleyfi vegna málsins.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi byggði á því að brotið hefði verið gegn 8. gr. sáttmálans þar sem sænskir dómstólar hefðu ekki verndað rétt hans til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu.

Niðurstaða

Dómstóllinn fjallaði um togstreituna milli friðhelgi einkalífs samkvæmt 8. gr. og tjáningarfrelsisins, sem er verndað í 10. gr. sáttmálans. Tjáningarfrelsið ætti jafnt við þegar um væri að ræða hneykslanlegar eða móðgandi upplýsingar. Þó gæti tjáningarfrelsið samkvæmt 10. gr. sætt takmörkunum en þær yrði að skýra þröngt. Þá fjallaði dómstóllinn um mikilvægi frjálsrar fjölmiðlunar í lýðræðisríkjum. Réttur fjölmiðla til að miðla upplýsingum væri þó háður því að þær væru áreiðanlegar og nákvæmar, og að blaðamenn störfuðu í samræmi við siðareglur. Þegar ráðist væri að mannorði einstaklinga væri enn mikilvægara að fréttir væru byggðar á traustum heimildum. Jafnframt yrði að hafa í huga rétt hvers manns til að teljast saklaus uns sekt væri sönnuð, sbr. 2. mgr. 6. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn taldi upplýst í málinu að hlutaðeigandi blaðamenn hefðu verið í góðri trú um að upplýsingar sem þeir birtu um kæranda væru réttar. Þeir hefðu rannsakað málið eftir bestu getu og leitað upplýsinga víða. Jafnframt var litið til þess að samhliða voru birtar yfirlýsingar þeirra er töldu ásakanir gegn kæranda ekki á rökum reistar. Einnig höfðu bæði blöðin gefið kæranda kost á að tjá sig.

Dómstóllinn tók fram að umfjöllun dagblaðanna hefði varpað rýrð á mannorð kæranda. Hann hefði ekki hlotið dóm fyrir neitt það afbrot sem blöðin gáfu honum að sök og vegið hefði verið að rétti hans til að teljast saklaus uns sekt væri sönnuð að lögum.

Því kom til skoðunar hvort sænskir dómstólar hefðu farið rétt að við mat sitt á mikilvægi þessara tveggja réttinda; tjáningarfrelsisins og friðhelgi einkalífsins. Litið var til þess að sænski áfrýjunardómstóllinn hafði komist að þeirri niðurstöðu að ummælin um kæranda væru, sem slík, meiðandi. Hins vegar væru ýmis gögn til stuðnings þessum ummælum og vegna mannorðs og fortíðar kæranda bæri ekki að líta á hann sem venjulegan borgara er þyrfti sérstaka vernd gegn fjölmiðlum. Þá taldi áfrýjunardómstóllinn að almenningur hefði hagsmuni af því að fá fréttir af morðinu á Palme og rannsókninni á því.

Með hliðsjón af þessum röksemdum áfrýjunardómstólsins taldi dómstóllinn að sænskir dómstólar hefðu kannað málið ítarlega og að þeim hefði verið rétt að meta almannahagsmuni ofar hagsmunum kæranda í þessu máli.

Það var því einróma niðurstaða dómstólsins að ekki hefði verið brotið gegn rétti kæranda samkvæmt 8. gr. sáttmálans.